

ks. mgr lic. Paweł Badura

Streszczenie rozprawy doktorskiej

**PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WIERZE
ZASTRZEŻONE DLA KONGREGACJI NAUKI WIARY
STUDIUM PRAWNO – HISTORYCZNE**

W kontekście różnorodnych problemów w misji współczesnego Kościoła za przedmiot badawczy rozprawy wybrano obszar prawa kanonicznego jako jedną z płaszczyzn, na których – obok doktryny i działalności duszpasterskiej – przejawia się dążenie Kościoła do walki z czynami i naukami, które są źródłem zgorszenia oraz sprzeciwiają się objawionej przez Jezusa Chrystusa wierze katolickiej i wynikającym z niej zasadom moralnym. W obliczu pojawiających się trudności dla publicznej działalności Kościoła autor rozprawy poszukuje odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób istniejące regulacje prawne są wykorzystywane oraz w jakim zakresie wymagają one rozwoju i udoskonalenia, aby były jeszcze skuteczniejsze.

Pierwszym celem rozprawy jest prześledzenie genezy Kongregacji Nauki Wiary, aby ustalić, w jakim zakresie jej organizacja oraz normy regulujące jej działalność i kompetencje, uzasadniają powierzenie jej szczególnej trosce rozpatrywanie najcięższych przestępstw. Drugim celem jest ukazanie relacji pomiędzy grzechem przeciwko wierze a przestępstwem przeciwko wierze w doktrynie i prawodawstwie Kościoła. Trzecim celem jest prześledzenie specjalnych uprawnień w odniesieniu do rozpatrywania najcięższych przestępstw, jakie posiada Kongregacja Nauki Wiary. W tym zakresie należy również ustalić uprawnienia Kongregacji Świętego Oficjum, które stały się uprawnieniami Kongregacji Nauki Wiary po reformie Kurii Rzymskiej dokonanej przez papieża Pawła VI.

Rozprawa jest studium prawno - historycznym, dlatego istotne metodologicznie jest dla niej podejście historyczne, przejawiające się w analizie dokumentów, ustaleniu ich kontekstu historycznego, w tym społecznego i kościelnego. Rozprawa wykorzystuje także metodę analizy źródeł, przy czym z założenia starano się sięgać do tekstów oryginalnych. Z tego powodu ważne miejsce w tekście zajmuje namysł nad tekstami aktów prawnych dotyczących specjalnych uprawnień w odniesieniu do najcięższych przestępstw przyznanych Kongregacji Świętego Oficjum, a następnie Kongregacji Nauki Wiary. Badania, których

rezultatem jest rozprawa, miały również na celu sformułowanie pewnych wniosków i postulatów. Stanowią one wynik syntezy zebranego i przeanalizowanego materiału badawczego.

Źródłami rozprawy są dokumenty Kościoła katolickiego. Na pierwszym miejscu należy wskazać normy prawne odnoszące się do cięższych przestępstw oraz uprawnień Kongregacji Świętego Oficjum i Kongregacji Nauki Wiary, zawarte zarówno w Kodeksach Prawa Kanonicznego z 1917 i 1983 roku, jak też w innych aktach. Kluczowe znaczenie mają: instrukcja Kongregacji Świętego Oficjum „*Crimen sollicitationis*” (w wersji z roku 1962), motu proprio papieża Jana Pawła II o cięższych przestępstwach zarezerwowanych Kongregacji Nauki Wiary „*Sacramentorum sanctitatis tutela*” z 2001 roku, wraz ze zmianami wprowadzonymi na polecenie papieża Benedykta XVI w roku 2010, jak też motu proprio papieża Franciszka „*Vos estis lux mundi*” z 2019 roku. Ponadto w pracy wykorzystano dokumenty soborów powszechnych (głównie I i II Soboru Watykańskiego) i nauczanie papieskie. Wśród źródeł liczną grupę stanowią dokumenty wydane przez Kongregację Świętego Oficjum i Kongregację Nauki Wiary oraz innych organów Kurii Rzymskiej. W pracy uwzględniono ponadto literaturę prawnokanoniczną z zakresu kościelnego prawa karnego oraz historii prawa kanonicznego.

Praca dzieli się na pięć rozdziałów. Każdy z nich dzieli się na paragrafy. Ostatni paragraf każdego rozdziału ma charakter podsumowujący i zawiera wynikające z przeprowadzonych badań wnioski i propozycje. Pierwszy rozdział ukazuje genezę Kongregacji Nauki Wiary oraz rozwój jej szczególnych uprawnień w odniesieniu do pewnych przestępstw, jak też organizację i podstawowe zasady funkcjonowania. W drugim rozdziale pracy podejmuje się zagadnienie przestępstw przeciwko wierze w prawodawstwie Kościoła katolickiego, w tym ich relacji do grzechu przeciwko wierze, jak też istotę i typologię grzechów i przestępstw przeciwko wierze. Trzeci rozdział pracy został poświęcony uprawnieniom Kongregacji Świętego Oficjum zawartym w instrukcji „*Crimen sollicitationis*”. Z kolei rozdział czwarty odnosi się do uprawnień Kongregacji Nauki Wiary wskazanych w motu proprio „*Sacramentorum sanctitatis tutela*” papieża Jana Pawła II oraz późniejszych dokumentach papieża Benedykta XVI i Franciszka. Ostatni, piąty rozdział pracy omawia sposób postępowania w sprawach przestępstw cięższych.

Rozprawę podsumowuje zakończenie, w którym, na podstawie przeprowadzonych badań, przedstawiono wnioski i spostrzeżenia odnoszące się do zastrzegania Kongregacji Nauki Wiary osądzania przestępstw cięższych.